

KVALITETSRAPPORT 2016/17

Fritidshem

ROBERTSFORS KOMMUN 2017-12-01

Hilda Vidmark, rektor

Carin Elofsson, BOU-chef

INNEHÅLL

INLEDNING	1
Systematiskt kvalitetsarbete.....	1
FÖRUTSÄTTNINGAR	2
Personal	2
Kostnader.....	4
KUNSKAPER.....	5
SAMVERKAN MED HEMMEN	5
FRITIDSHEMMENS SAMVERKAN MED OMVÄRLDEN.....	6
ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE	6
NORMER OCH VÄRDEN.....	7
SAMMANFATTANDE ANALYS OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN	8
Utvecklingsområden 2017/18.....	9

INLEDNING

Denna kvalitetsrapport är en del av det systematiska kvalitetsarbetet i Robertsfors kommuns grundskolor. Här presenterar en övergripande bild över delar av det arbete som sker på våra skolor och de resultat som nåtts.

Kvalitetsrapporten är en del i arbetet med att uppfylla de krav som ställs på huvudmannen om att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen (Skollagen 4 kap. 3 §, 2010:800). Här lyfts gemensamma mönster såväl som särskilt intressanta skillnader enheter emellan fram. Här diskuteras vilka resultat vi når bland våra grundskolor och hur väl vi uppnår de lokala och nationella mål som vi har att förhålla oss till i våra verksamheter.

Rapporten är tänkt att bidra till en förståelse av vad som händer i våra skolor och varför, samt till att synliggöra det arbete som görs, vilka förändringar som genomförs i skolorna och vad dessa förändringar verkar leda till. Rapporten utgör även en återkoppling till skolorna på deras kvalitetsarbete. Via de underlag som sammanställs och analyseras här, kan vi bidra till att synliggöra vilka gemensamma utvecklingsområden vi har att arbeta med inom förvaltningen, vilket i sin tur kan bidra till att vi kan göra kloka prioriteringar i våra verksamheter.

SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE

Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är att uppfylla de nationella målen för utbildningen och att skapa dialog om måluppfyllelse och orsaker till brister. Det systematiska kvalitetsarbetet ska garantera att barn och elever garanteras en likvärdig utbildning oavsett vilken förskola eller skola det går i. Hur vi arbetar finns angivet i "Rutin för systematiskt kvalitetsarbete i Robertsfors kommuns förskola, grundskola, särskola och Lärcentrum"

Utgångspunkt: Att identifiera utvecklingsområden för ökad måloppfyllelse. Mål sätts upp både för verksamheten samt för barnets och elevens lärande och utveckling. Detta verkar som ett viktigt underlag för politikernas prioritering och beslut om ekonomiska förutsättningar för verksamheten.

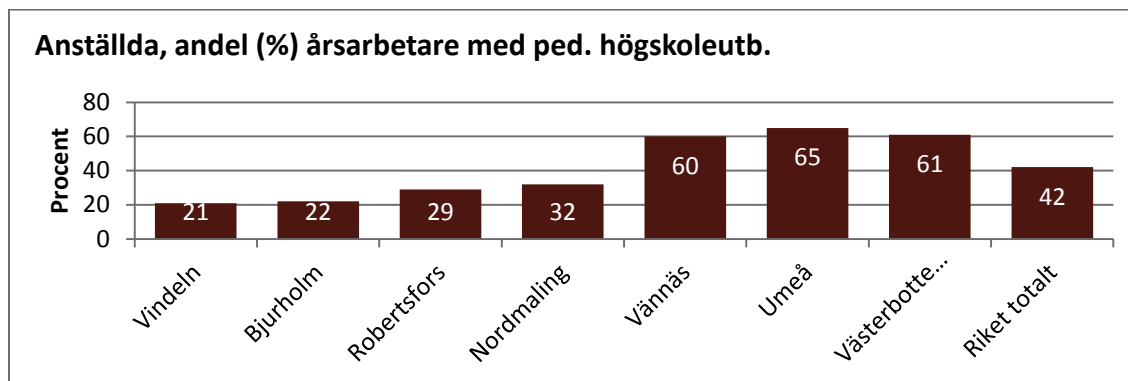
Systematiskt: Arbetet ska bedrivas kontinuerligt, strukturerat och uthålligt. Huvudman, förskolechefer och rektorer ska finna rutiner och former för detta arbete.

Delaktighet: Rektorn och förskolechefen ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs under medverkan av personal, barn, elever och deras vårdnadshavare. Detta är ett underlag som synliggör kvaliteten för verksamheten och politikerna. Dokumentation, uppföljning och analysarbete: Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras för att stämma av så att arbetet leder mot målen. Verksamhetens resultat behöver dessutom följas upp, analyseras och bedömas i förhållande till satta mål. Vi ska även använda oss av vad vetenskap och beprövad erfarenhet lyfter fram som betydelsefullt.

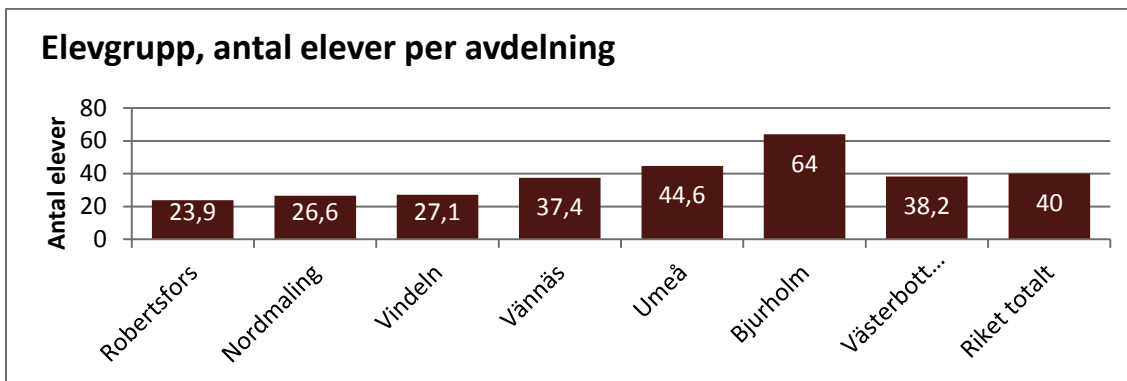
FÖRUTSÄTTNINGAR

PERSONAL

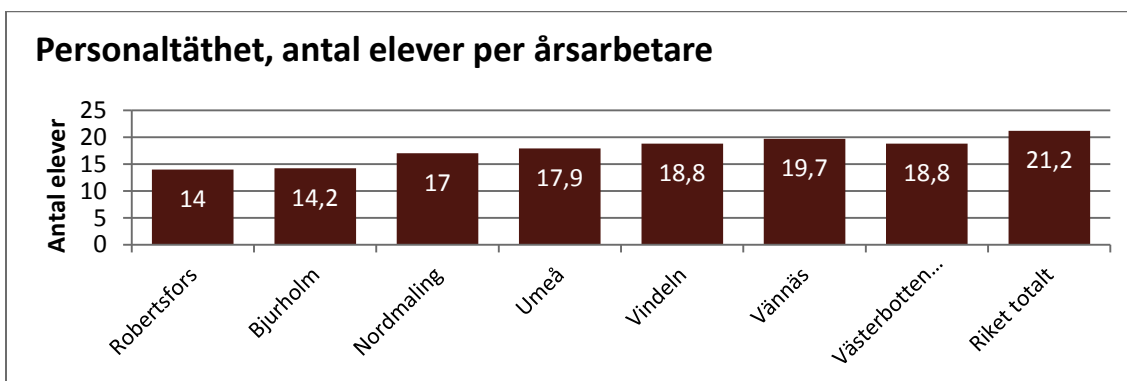
Andelen årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning är mycket låg inom Robertsfors kommuns fritidshemsverksamhet.

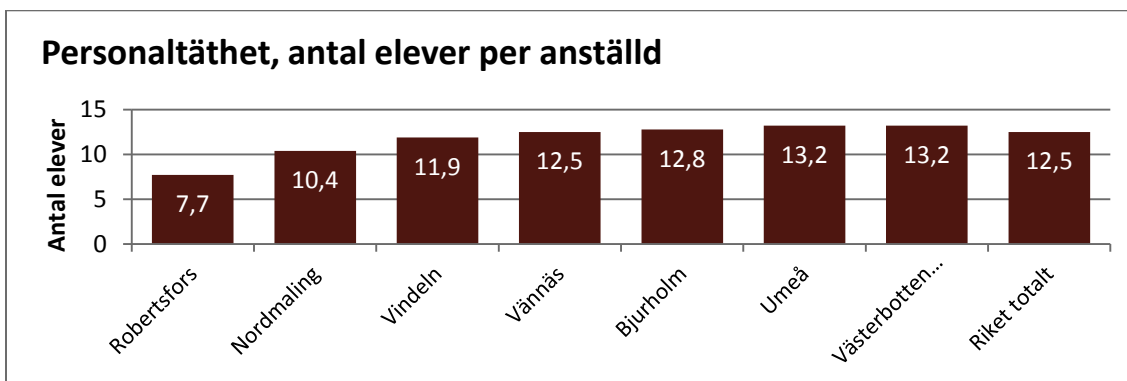
Genomsnittet för elevgrupper i Robertsfors kommuns fritidshem är i låg i såväl jämförelse med Umeåregionen som länet och riket. Noteras bör dock att det avseende Bjurholms kommun får antas finnas någon form av felkälla, t ex att två avdelningar redovisats som en.

Avseende personaltätthet finns två olika mått, dels antal elever per anställd och dels elever per årsarbetare. När det gäller antal elever per årsarbetare tas ingen hänsyn till barnens vistelsetid i fritidshemmet, men däremot har motsvarande hänsyn tagits för personal vilket kan medföra att antal barn per årsarbetare är överskattat. I det andra måttet – inskrivna elever dividerat med antal anställda omfattas elever oavsett vistelsetid och antal anställda oavsett tjänstgöringsgrad.

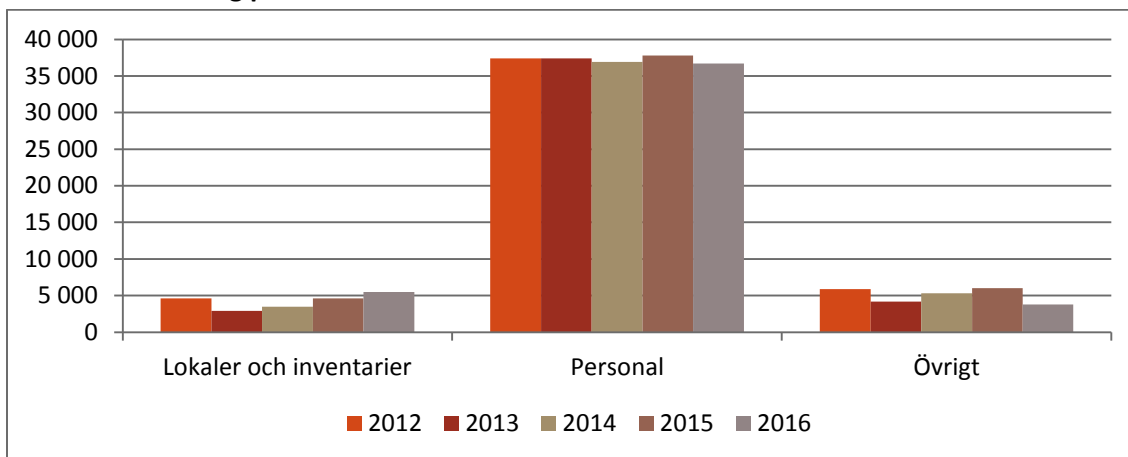
En jämförelse mellan Robertsfors kommun och Umeåregionen samt länet och riket visar på en god personalitet oavsett vilket mått som används.

En jämförelse av de två olika måtten visar att sett till antal elever per anställd (oavsett tjänstgöringsgrad) så har Robertsfors kommuns fritidshem en mycket god personalitet.

KOSTNADER

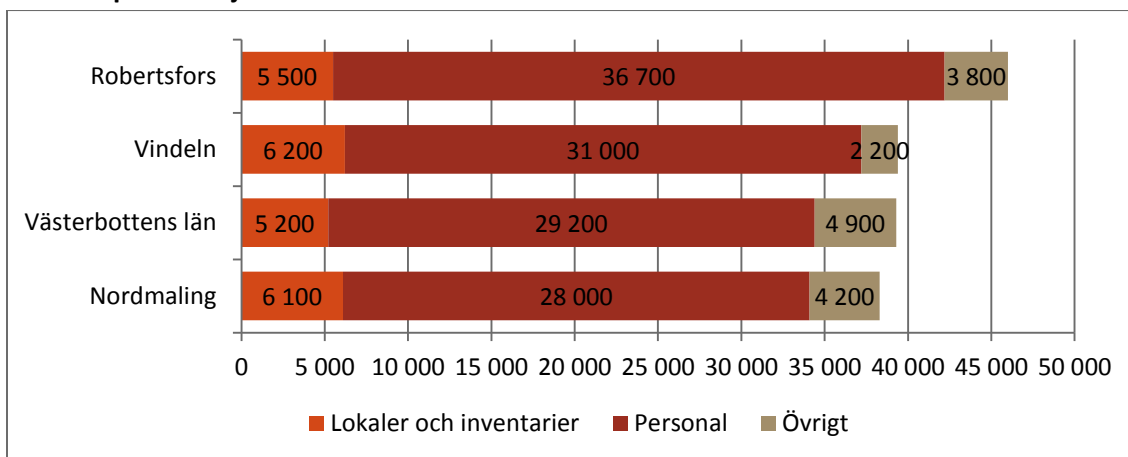
Kostnadsutveckling per elev

Kostnad för personal/elev har legat relativt konstant (-1,9%) över åren 2012-2016, kostnad för "övrigt" ligger idag 4% lägre än 2012. Kostnad/elev för lokaler och inventarier har dock ökat med 19,6% över åren.

I diagrammet nedan kan vi konstatera att kostnad per elev för fritidshem är fortsatt hög i Robertsfors kommun jämfört med närliggande kommuner och genomsnittet i länet. Här är det främst personalkostnaden som sticker ut vilket korrelerar med personaltätheten som beskrivits ovan.

Kostnad per elev i jämförelse med andra

Sammanfattningsvis får konstateras att förutsättningar avseende resurstilldelning och personaltäthet är mycket bra i Robertsfors kommuns fritidshemsverksamhet. När det gäller andel årsarbetare med pedagogisk högskoleutbildning så finns möjligheter till förbättring, dock måste här noteras att fritidspedagoger, förskollärare och lärare är ett bristyrke på dagens arbetsmarknad. Även inom barnskötaryrket finns idag en brist.

KUNSKAPER

Personalen på fritidshemmen i Robertsfors kommun har i seminarieform arbetat tillsammans med fokus på det nya avsnittet om fritidshemmet i läroplanen.

Fritidshemmen har arbetat för att stödja elevernas utveckling mot skolans kunskapsmål på olika sätt. Alla fritidshem har haft fokus på värdegrundsfrågor.

Fritidshemmet i Åkullsjön har haft ett fortsatt fokus på språkutveckling genom sällskapsspel, dramalek och digitalt berättande med hjälp av i-pads. Muntlig kommunikation inom matematik, NO och SO har prioriterats. Bedömningen är att begreppsförståelsen inom olika områden har stärkts.

Fritidshemmet på Nybyskolan har prioriterat kunskap om demokratiska arbetssätt och omvärldskunskap. Nyhetsbevakning och samtal om aktuella händelser samt demokratiska former för beslutsfattande vid de dagliga samlingarna har varit det dominerande sättet att arbeta med dessa frågor. Genom att pyssla med olika material och olika tekniker har eleverna utvecklat både idéer och problemlösningsförmåga.

Fritidshemmet på Jenningskolan har olika områden prioriterats utifrån läroplanens 4:e del och det centrala innehållet – natur och samhälle, språk och kommunikation, skapande och etiska uttrycksformer samt lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse. Stort fokus har lagts på arbetet med social träning, språkbruk och med hur man är en bra kompis. Utveckling av elevernas förmåga till eget skapande/fantasi har haft en central roll i verksamheten, här har olika aktiviteter erbjudits som eleverna kan välja att delta i.

På fritidshemmet vid Bygdeå skola har under året lagts stort fokus på att arbeta värdegrundsfrågorna med eleverna där aktiviteter präglats av ett aktivt förhållningssätt där grupperna medvetet ofta varieras för att skapa nya kontakter och övning i att bemöta varandra på ett bra sätt. Arbetet med arbetet med Lgr 11 och skolans likabehandlingsplan har prioriterats. Andra områden som varit i fokus är språkinläring där sagor används för att utveckla barnens talspråk samt utveckling av matematiskt tänkande och problemlösning genom användning av bygg- och konstruktionsmaterial.

Samtliga fritidshem har så gott som dagliga aktiviteter genomförts för att uppmuntra till rörelse och pulshöjande aktiviteter. Hälsa och rörelseglädje ses som en viktig del av fritidshemmens uppdrag och genom utevistelse och aktiviteter i idrottshallar har elevernas intresse och lust till rörelse stimulerats.

SAMVERKAN MED HEMMEN

I de utvärderingar som fritidshemmen själva gjort framkommer att på flera enheter sker en stor del av samarbetet med vårdnadshavare i samband med hämtning och lämning av barnen. Det är dock långt ifrån alla barn som hämtas eller lämnas och det medför att kontakten med vissa föräldrar blir väldigt begränsad. Detta kan leda till brister i samarbetet med vårdnadshavare för att utveckla verksamhetens innehåll och kvalitet.

Schoolsoft har används idag på alla fritidshem, även om här måste konstateras att utvecklingen kommit olika långt på de olika enheterna. På samtliga fritidsenheter har olika varianter på Öppet hus förekommit och föräldramöten har hållits.

Flera av fritidshemmen har också skapat ett Instagramkonto för fritidshemmet där bilder med text med koppling till läroplanen läggs upp. Överlag har föräldrar ställt sig positiva till både Instagramkonton och Schoolsoft.

FRITIDSHEMMENS SAMVERKAN MED OMVÄRLDEN

Många av fritidshemmen har uttryckt att barnens olika vistelsetider försvårar samverkan med omvärlden i form av utbyte med föreningar och företag. Vissa av fritidshemmen är också så belägna att det finns ett begränsat utbud av parter i omvärlden att samverka med.

Exempel på samverkan med omvärlden som genomförts är besök från olika yrkesgrupper, t ex polis, brandman och ambulansvårdare. Många av fritidshemmen har också haft ett nära samarbete med skolan då det gäller att ge eleverna inblick i olika yrken.

En väldigt viktig samarbetspartner för skolan är biblioteket som bidragit med bokprat, högläsning, författarbesök och teaterbesök. Det stöd som erbjudits skolan via biblioteket har bidragit till både läs- och skrivlust hos eleverna och har även gett personalen bra verktyg för att utveckla undervisningen.

ELEVERNAS ANSVAR OCH INFLYTANDE

Vid de dagliga samlingar som samtliga fritidshem har beslutas om såväl aktiviteter som regler. Alla får möjlighet att komma till tals och olika åsikter får komma fram innan beslut om aktiviteter och regler fattas. Eleverna tränas också på att lyssna på sina kamrater.

På fritidshemmen har eleverna ett stort inflytande över aktiviteter och får också vara med och påverka vilket lekmaterial som köps in.

Personal har genom samtal och sitt eget bemötande jobbat för att eleverna ska våga stå för något har blivit fel och när de haft sönder något. Stor vikt har lagts vid att ge eleverna positiv förstärkning när de berättar om dylikt och samtal har i samlingarna förts om vikten av att stå för det man gjort även när det blivit fel.

NORMER OCH VÄRDEN

Arbetet med normer och värden tar stort utrymme inom fritidshemmens verksamhet. Vid de dagliga samlingar som genomförs på samtliga fritidshem lyfts frågor om hur vi är mot varandra och hur vi visar omsorg och respekt. Arbetet med normer och värden genomsyrar den dagliga verksamheten genom lek, samarbetsövningar, sällskapsspel och genom att personalen hjälper eleverna att hantera de konflikter som ibland uppstår när barn leker och lär tillsammans. Diskussioner förs kontinuerligt med barnen om värderingar och attityder utifrån allas lika värde.

På de fritidshem där svårigheter funnits att få alla barn att bli en del av grupper har gemensam lek varit ett framgångsrikt arbetssätt för att skapa gemenskap i gruppen. Läsning av skönlitteratur som behandlar teman som vänskap, konflikter och alla människors lika värde har bidragit till måluppfyllelse.

Andra aktiviteter i arbetet med normer och värden har varit att arbeta med elevernas förmåga att lyssna på och ta hänsyn till varandra, att de ska vara rädda om varandra och saker och visa omsorg om närmiljön. Genom att vara noggrann med att barnen plockar in saker utomhus och håller rätt på saker främjas förmågan att visa omsorg om närmiljön.

SAMMANFATTANDE ANALYS OCH UTVECKLINGSOMRÅDEN

Förutsättningarna för en hög kvalitet i fritidshemmen i Robertsfors kommun är å ena sidan goda utifrån den höga personaltätheten, men å andra sidan mindre goda utifrån att så få av medarbetarna inom fritidshemmen har pedagogisk högskoleutbildning. Vissa enheter saknar helt pedagogiskt högskoleutbildad personal med inriktning mot fritidshemmets verksamhet. Tillgången på lärare för fritidshemmen är låg och försök att rekrytera har misslyckats. Mot bakgrund av detta behöver en översyn göras för att komma fram till hur kompetensen hos medarbetare med pedagogisk högskoleutbildning kan komma fler fritidshem till del för att säkra läroplansuppdraget. Den kompetensutveckling som Robertsfors kommun erbjuder medarbetarna på fritidshemmen blir i detta sammanhang extra viktig.

En utmaning för fritidshemmen utifrån svårigheterna att rekrytera såväl barnskötare som fritidspedagoger är att säkerställa att alla medarbetare har en gemensam syn på uppdraget och är medvetna om de krav som ställs på fritidshemmets verksamhet i läroplanen. En modell för hur nya medarbetare introduceras på fritidshemmen där läroplansuppdraget ingår skulle kunna vara ett sätt att på kort sikt minska svårigheterna som bristen på utbildad personal resulterar i.

Samtliga fritidshem har fokus på rörelse och utevistelse. Med tanke på dels forskning om rörelsens betydelse för hälsa och lärande, dels de hälsoproblem som finns i kommunen är fritidshemmets arbete med rörelseglädje något mycket positivt och bör även fortsättningsvis få ta stor plats i verksamheten.

Inom fritidshemmets verksamhet finns en stor potential att komplettera skolans arbete så att måluppfyllelsen för eleverna ökar. Det verkar dock som att det inte på något fritidshem med finns någon utarbetad struktur för hur fritidshemmet exempelvis kan erbjuda kompletterande aktiviteter för elever med språksvårigheter eller matematiska svårigheter, även om de på de mindre enheterna finns en informell dialog mellan skola och fritids som möjliggör dessa individanpassningar. Genom att stärka samarbetet kring individens behov skulle fritidshem och skola tillsammans kunna öka elevernas möjlighet att få stöd och stimulans som kompletterar ämnesundervisningen i skolan.

I arbetet med att ge kompletterande stöd och stimulans till elever på fritidshemmet kan digitala verktyg fylla en viktig funktion. I dagsläget finns en variation både inom och mellan enheter i kunskapen om hur digitala verktyg kan användas språk- och kunskapsutvecklande på fritidshemmen.

I fritidshemmets egna analyser av arbetet med normer och värden lyfts svårigheten att få alla elever att acceptera regler, turtagning och hänsynstagande till andra. Bland dessa elever återfinns bland andra elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer som kan försvåra samspelet med omgivningen. Medarbetare inom fritidshemmen ger uttryck för svårigheter att möta dessa elever på ett bra sätt i fritidshemmets verksamhet. Verktygen både för att förstå svårigheterna som eleverna har och verktygen för att hitta anpassningar som gör fritidsvistelsen till en tillgång för dessa elever saknas hos många medarbetare. Kunskapen om bemötande och anpassningar utifrån elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer behöver därför stärkas.

UTVECKLINGSOMRÅDEN 2017/18

- Översyn hur den fritidspedagogiska kompetensen används görs för att se vilka möjligheter det finns att sprida kompetensen till samtliga enheter.
- Plan för kompetensutveckling för fritidshemmens medarbetare tas fram för att säkerställa en viss grundnivå
- Fortsatt fokus på rörelseglädje och utevistelse och hur fritidshemmen kan utveckla ett redan gott arbete inom detta område
- Utveckla rutiner för hur skolan och fritidshemmet samarbetar kring anpassningar för individen i syfte att nå en högre måluppfyllelse
- Kompetensutveckling inom digitala verktyg för språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt på fritidshemmet.
- Kompetensutveckling för alla medarbetare på fritidshemmen om lågaffektivt bemötande och neuropsykiatriska funktionshinder.